

Delrapportering av regeringsuppdrag

Återrapportering av lämnade viktigare yttranden från SGU, kvartal 2, år 2021

juli 2021

SGUs diarie-nr: 21-2825/2020

Handläggare: Erika Cassman
Ansvarig enhetschef: Åse Wästberg

Regeringsuppdragets fullständiga namn: Remisser. Regeringsuppdrag
lämnat i Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Sveriges
geologiska undersökning

Sveriges geologiska undersökning
Box 670, 751 28 Uppsala
tel: 018-17 90 00
e-post: sgu@sgu.se
www.sgu.se

INNEHÅLL

Inledning.....	4
Grundvatten.....	5
2021-04-30, SGUs dnr 33-2307/2020 – Samråd om vattenförvaltning	5
Miljö	5
Promemoria Ordning och reda på avfallet M2021/00207, remissvar till Miljödepartementet 3 maj 2021. SGU dnr 33-237/21	5
2021-05-03, SGU dnr: 33-285/2021 – Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU2020:78).....	6
Departement	6
SGUs dnr. 33-210-2021 Remiss av Trafikverkets rapport: Uppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar.....	6
Yttrande över promemorian ”Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet” (33-679/2021)	7
Gruvor	7
SGU dnr 33-1114/2021 – Begäran om yttrande över Natura 2000-ansökan gällande malmbrytning i Stekenjokk inom Natura 2000-området Vardo-, Laster- och Fjällfjällen, Västerbottens län	7
Samråd.....	7
SGU dnr 33-796/2021 – Ansökan från Dragon Mining (Sweden) AB om tillstånd enligt miljöbalken för gruvbrytning i dagbrott och under jord vid Fäbolidsgruvan, Lycksele kommun	7
SGU dnr 33-943/2021 – Ansökan från Talga AB om tillstånd enligt miljöbalken till gruvverksamhet m.m. vid Nunasvaara Södra, Kiruna kommun.....	8
SGU dnr 33-1116/2021 – Ansökan från Kaunis Iron AB om tillstånd till fortsatt och utökad gruvverksamhet vid Tapuli samt gruvverksamhet vid Palotieva och Sahavaara, med tillhörande verksamhet vid Kaunisvaara anrikningsverk, Pajala kommun	8
Svar på samråd med statliga förvaltningsmyndigheter (33-430/2021).....	8
Infrastruktur	9
SGUs dnr. 33-941-2021 Samrådsremiss för Ostlänken, delen Sillekrog-Sjösa.....	9
Beslut.....	10

INLEDNING

Sveriges geologiska undersökning (SGU) ska enligt regleringsbrev för år 2021 sammanställa och redovisa ärenden av större betydelse som handläggs inom remissverksamheten. Redovisning till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) ska ske en gång varje kvartal.

SGU har med anledning av Regeringens uppdrag fastställt fyra kriterier mot vilka ärenden ska ställas för att bedöma om yttrandena kan anses vara av större betydelse. De ärenden som SGU återrapporterar svarar upp mot ett eller flera av dessa kriterier. Kriterierna är de följande:

- principiella frågor ur geologisk eller juridisk synvinkel eller på annat sätt principiella frågor för SGUs verksamhet,
- lagstiftningsfrågor som berör SGUs politikområden,
- ärenden av nationell betydelse, samt
- ärenden med betydelse för den regionala utvecklingen.

Återrapporteringen i varje ärende följer i huvudsak följande systematik. Inledningsvis sammanfattas den frågeställning SGU har haft att ta ställning till. Därefter sammanfattas relevanta delar av ärendets beredning och SGUs eventuella ställningstagande och sist återges de effekter som SGU anser att svaret kan förväntas ge i samhället.

Remissvaren i fulltext kan begäras ut hos SGU.

GRUNDVATTEN

2021-04-30, SGUs dnr 33-2307/2020 – Samråd om vattenförvaltning

Frågeställning: Vattenmyndigheternas arbete med vattenförvaltningen presenteras i ett samråd och SGU har granskat arbetet som genomförts under innevarande förvaltningscykel åren 2016–2021.

Sammanfattning: Vattenmyndigheternas förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torra samråds med myndigheter och allmänhet inför beslut i december.

SGU svarar i egenskap av föreskrivande och vägledande myndighet avseende grundvatten. SGU konstaterar att det har gjorts vissa framsteg denna förvaltningscykel avseende grundvattenberoende ekosystem och lokala riktvärden, men också att det fortsatt saknas grundvattenfokus i exempelvis åtgärdsprogrammet.

Sambällseffekter: Sverige har åtagit sig att genomföra ramdirektivet för vatten, inklusive grundvattendirektivet, via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen. Med lämpliga åtgärder ska ett korrekt genomförande leda till god grundvattenstatus i Sveriges grundvattenförekomster.

MILJÖ

Promemoria Ordning och reda på avfallet M2021/00207, remissvar till Miljödepartementet 3 maj 2021. SGU dnr 33-237/21

Frågeställning: I Promemorian Ordning och reda på avfallet lämnas förslag på ändringar av lagar och förordningar angående avfallshantering. Syftet är att förbättra avfallshanteringen och öka tillsynsmyndighetens möjlighet att säkerställa syftet med miljöbalken. SGU ges möjlighet att ge synpunkter på de förslagna ändringarna.

Sammanfattning: SGU anser att förslagen till ändringar i lagar och förordningar som beskrivs i promemorian främjar en cirkulär ekonomi. Det är bra att återvinning av massor förenklas i syfte att minska användningen av nyproducerat material.

Det är dock viktigt att tillse att förenklingen inte medför en ökad risk för miljöpåverkan. Lagarna och förordningarna behöver formuleras så att hänsyn tas till eventuella kvarvarande föroreningar, naturliga bakgrundshalter, lagrings- eller återanvändningsplatsens känslighet för grundvattenpåverkan och beslutade miljökvalitetsnormer.

Det är bra att ansvar för lagringsplatserna förtydligas. När det säkerställs ekonomisk säkerhet för att omhänderta övergivna lagringsplatser behöver risk för grundvattenförorening ingå i bedömningen.

För att återvinningen av massor ska bli effektiv finns stora behov av ökad kunskap om bakgrundshalter, geologiska materialens kontaminationsbenägenhet samt miljön för lagrings- och återvinningsplatser. Här kan SGU bidra inom samtliga områden.

Sambällseffekt: En enklare och tydligare lagstiftning för återvinning av massor är positivt för uppfyllandet av mål inom Agenda 2030. Med beaktande av SGUs svar tillses också att risker för negativ miljöpåverkan minskas.

2021-05-03, SGU dnr: 33-285/2021 – Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU2020:78)

Frågeställning: Miljödepartementet har remitterat rubricerad SOU-utredning. Utredningens uppdrag har varit att föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet i miljöbalken görs om i grunden. Det ska ske genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck. Det ska bli enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden. Förslagen ska på det sättet bidra till att förbättra förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck. De ska också bidra till att bibehålla eller förstärka strandskyddet för att värna obrutna strandlinjer, den allemansrättsliga tillgängligheten och miljön i starkt exploaterade områden.

Sammanfattning: SGU anser att effekterna av georisker i ett framtida, förändrat klimat inte är tillräckligt behandlade i utredningen, vilket är en brist. Vikten av ett hållbart, klimatanpassat, framtida, strandnära byggande bör belysas och redovisas bättre i författningen. Förstärkta satsningar på att ta fram kunskaps- och planeringsunderlag avseende georisker och geologiska förhållanden kommer i sammanhanget reducera samhällets kostnader på sikt samt minska riskerna för naturrelaterade olyckor, något SGU bedömer som mycket angeläget. Sådana underlag ger bättre förutsättningar till en klimatanpassad, hållbar utveckling av bostäder och näringsverksamhet i områden med lågt exploateringsstryck samt att miljö kvalitetsmålen som nämns i utredningen bättre uppnås.

Sambällseffekter: Moderna enhetliga kunskaps- och planeringsunderlag om olika bergarters, jordarters och sediments utbredning och förekomst ger bättre förutsättningar att bedöma georisker och förhållanden för strandnära byggande. Detta kommer med all sannolikhet resultera i att byggande av bostäder och infrastruktur på sikt, genom en bättre dispensgivning av strandskydd, blir mer hållbart, klimatanpassat och för samhället avsevärt billigare.

DEPARTEMENT

SGUs dnr. 33-210-2021 Remiss av Trafikverkets rapport: Uppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar

Frågeställning: Trafikverkets regeringsuppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar har av Trafikverket sammanställts i en rapport. Denna rapport har SGU fått på remiss för att komma med synpunkter på.

Sammanfattning: Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att analysera under vilka omständigheter det finns behov av extra resurser till länsstyrelserna i samband med Trafikverkets omfattande transportinfrastrukturinvesteringar. Trafikverket har kommit fram till att det behövs extra resurser till Länsstyrelserna vid stora och komplexa infrastrukturprojekt. SGU stöder förslaget att Länsstyrelserna får ersättning och understryker att det är viktigt att de projekt som har behov av extra stöd identifieras tidigt.

Sambällseffekter: Förslaget bör medföra att den totala kostnaden för infrastruktursatsningar över tid blir mindre eftersom en större arbetsinsats i början av projekten kan läggas på planläggning, beslut och tillsynsåtgärder inom miljöbalken. Detta bör också medföra att expertmyndigheter som SGU blir mer involverade i arbetet.

Yttrande över promemorian ”Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet” (33-679/2021)

Frågeställning: Miljödepartementet har remitterat en promemoria gällande vissa förändringar i miljöbalken, miljöprövningsförordningen (2013:251) och miljöbedömningsförordningen (2017:966) som ska leda till ett bättre genomförande av MKB-direktivet (2011/92/EU)

Sammanfattning: SGU har inga invändningar mot de föreslagna ändringarna i miljöbalken. När det gäller förändringarna i miljöprövningsförordningen för så kallade husbehovstäkter anser SGU att promemorian inte tillräcklig omfattning utrett vilka konsekvenser som kan uppstå när dessa omfattas av större krav på tillstånd eller anmälan. Det finns idag många små täkter och förslaget kommer sannolikt innebära en stor belastning på tillsynsmyndigheterna och konsekvenserna för verksamhetsutövarna är oklara. SGU tillstyrker också förändringen som innebär att huvudregeln är att användningen av massor för anläggningsändamål ska anmälas. SGU anser att det är av stor vikt att lagstiftningsarbete drivs i en riktning mot ett cirkulärt och hållbart nyttjande av resurser. Det framstår därför som mycket lämpligt att massor som inte är förorenade kan nyttjas för anläggningsändamål istället för att någon annan orörd resurs ska tas i anspråk. En noggrann lokalisering utredning är dock nödvändig.

Sambällseffekter: SGU konstaterar husbehovstäkter kommer kräva anmälan eller tillstånd i en mycket större omfattning än vad de gör idag. SGU anser inte att promemorian utrett konsekvenserna av detta och det är därför svårt att uttala sig om vad effekterna kommer att bli.

GRUVOR

SGU dnr 33-1114/2021 – Begäran om yttrande över Natura 2000-ansökan gällande malmbrytning i Stekenjokk inom Natura 2000-området Vardo-, Laster- och Fjällfjällen, Västerbottens län

Frågeställning: Länsstyrelsen i Västerbottens län har remitterat ovanstående ansökan från Vilhelmina Mineral AB. Länsstyrelsen önskar särskilt att SGU ska ta ställning till om det blir någon påverkan på vattenförekomster.

Sammanfattning: Eftersom det inte finns några grundvattenförekomster i området har SGU inga synpunkter avseende påverkan på grundvattenförekomster.

Sambällseffekter: Säkrare hantering av grundvatten.

SAMRÅD

SGU dnr 33-796/2021 – Ansökan från Dragon Mining (Sweden) AB om tillstånd enligt miljöbalken för gruvbrytning i dagbrott och under jord vid Fäbolidsgruvan, Lycksele kommun

Frågeställning: Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt har remitterat ovanstående ansökan.

Sammanfattning: SGU anser att det bör göras ett förtydligande gällande sortering av material vid gråbergssupplaget samt gällande tillgång till morän vid konstruktionen av tätskikt i efterbehandlingskedet. SGU ställer sig positiv till den brunnsinventering av borrhållningar som ska göras och att grundvattenmätning ska ingå i egenkontrollprogrammet.

Sambällseffekter: Säkrare hantering av grundvatten och avfallshantering vid planerad verksamhet.

SGU dnr 33-943/2021 – Ansökan från Talga AB om tillstånd enligt miljöbalken till gruvverksamhet m.m. vid Nunasvaara Södra, Kiruna kommun

Frågeställning: Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt har remitterat ovanstående ansökan.

Sammanfattning: SGU har i tidigare yttranden efterfrågat ett förtydligande resonemang avseende deponering i utbrutna dagbrott, vilka nu har redogjorts. Vidare efterfrågar SGU nu en bättre beskrivning av hanteringen av slam från reningsprocessen samt ett resonemang kring potentiella åtgärder för att minska mängden syrabildande gruvavfall.

Sambällseffekter: Säkrare hantering av grundvatten och avfallshantering vid den planerade verksamheten.

SGU dnr 33-1116/2021 – Ansökan från Kaunis Iron AB om tillstånd till fortsatt och utökad gruvverksamhet vid Tapuli samt gruvverksamhet vid Palotieva och Sahavaara, med tillhörande verksamhet vid Kaunisvaara anrikningsverk, Pajala kommun

Frågeställning: Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt har remitterat ovanstående ansökan.

Sammanfattning: SGU har i tidigare yttranden bl.a. berört påverkan på MKN för de närliggande grundvattenförekomsterna. SGUs bedömning är att verksamheten sannolikt inte kommer leda till en försämring av statusen eller ett äventyrande av möjligheten att uppnå MKN för dessa två grundvattenförekomster. Vidare anser SGU att det bör klarläggas huruvida det finns hinder som föreligger av ett uppsamlade dike runt gråbergssuppletet. Det är otydligt hur kopplingen mellan data från produktionen (vattenflöden och dess kvalité) och prediktionsdata har gjorts, vilket borde förtydligas via redovisningar/beräkningar av vattenflöden och dess kvalité.

Sambällseffekter: Säkrare hantering av grundvatten och avfallshantering vid den planerade verksamheten.

Svar på samråd med statliga förvaltningsmyndigheter (33-430/2021)

Frågeställning: Miljöprövningsutredningen (M2020:6) samråder med ett antal myndigheter för att få in underlag till utredningen. Utredningen har ställt frågor gällande bl.a. gällande målkonflikter mellan olika allmänna intressen och vad SGU:s erfarenhet är gällande samrådsprocessen i 6 kap. miljöbalken.

Sammanfattning: Eventuella målkonflikter i miljöprövningen överlåter SGU det till den prövande myndigheten att avgöra vilket riksintresse som ska ha företräde. SGU förser den prövande myndigheten med ett underlag om varför ett område utpekats som riksintresse och vilka bedömningar som ligger bakom detta. SGU avstyrker ett förslag som innebär att länsstyrelsen i miljöprocessen ska få ett ansvar motsvarande det som finns i 3 kap. 10 § och 5 kap. 14 § plan- och bygglagen (2010:900). SGU anser att det samrådsunderlag som verksamhetsutövare ofta är relativt generellt hållet och att det därför kan vara svårt att i detta skede avgöra om ett underlag kommer vara tillräckligt för prövningen. SGU menar att det i huvudsak är de olika uppfattningarna angående vilka underlag som krävs vid en prövning som ofta är skälet till att en prövning drar ut på tiden. SGU poängterar också att ändringar som görs i 6 kap. miljöbalken kan komma att påverka Bergsstatens prövning enligt minerallagen (1991:45) och eventuella följdkonsekvenser av detta måste beaktas.

Samhällseffekter: Miljöprövningsutredningen arbetar för att nå ett mål om en modern och effektiv miljöprövning och SGU kan med sina synpunkter bidra till ökad effektivitet och samhällsnytta i miljöprövningen.

INFRASTRUKTUR

SGUs dnr. 33-941-2021 Samrådsremiss för Ostlänken, delen Sillekrog-Sjösa

Frågeställning: Trafikverket planerar för en ny stambana mellan Järna och Linköping, och bjuder in till samråd för delsträckan Sillekrog-Sjösa.

Sammanfattning: SGU genomför just nu, i samverkan med Trafikverket, en komplettering av SGUs information om berggrundsgeologi och bergkvalitet med anledning av stambanans sträckning i området. Vad gäller jordartsgeologi och grundvattenfrågor, förekommer i området komplex geologi med randlägen som kan innehålla vattenförande isälvsmaterial, exempelvis en grusavlagring vid Tystberga. SGU anser att avlagringen vid Tystberga har ett mycket stort värde för vattenförsörjningen och bör undersökas närmare och skyddas från negativ påverkan.

Samhällseffekter: SGUs pågående arbete med berggrund och bergkvalitet i området har stor betydelse för val av lämplig lokalisering av sträckning, med minsta möjliga miljöpåverkan. SGUs yttrande har också betydelse för skydd av vattenförsörjningen i området.

BESLUT

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnad generaldirektör Kaj Lax.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även Åse Wästberg, tillförordnad avdelningschef Lednings- och verksamhetsstöd, Kaj Lax, avdelningschef Mineralresurser, Lovisa Zillén Snowball, tillförordnad avdelningschef Samhällsplanering och Helena Kjellson, avdelningschef Mark- och grundvatten deltagit. Handläggare Erika Cassman har varit föredragande.

Kaj Lax

2021-07-05